

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Proprietatea și organul oficial al Asoc. instit. financiare românești din Ardeal, Banat, Crișana și Maramurăș „SOLIDARITATEA” Sibiu.

Inscris sub Nr. 22/1938 la Tribunalul Sibiu.

Apare odată pe săptămână.

Redacția și administrația: Sibiu, Strada Visarion Roman Nr. 1—3

Abonamentul pe an: în țară: pentru autorități, bănci și întreprinderi Lei 500.—; pentru particulari Lei 400.—; pentru cooperative, funcționari publici, de bancă și comerciali Lei 300.—. În străinătate Lei 800.—. Taxa pentru inserțiuni: de fiecare □ cm. Lei 6.—

Fondator: **Dr. CORNEL DIACONOVICH.**

Redactor responsabil: **Dr. Mihai Veliclu.**

S u m a r u l :

Importanța orașelor. — Corespondența Visarion Roman-Gh. Barițiu. — Din Nordul Transilvaniei: Politica de credit. — *Cronica*: „Frigor”. Credit excepțional pentru Ministerul de Finanțe. Ditorul petrolului nostru. Uzinele Malaxa. Pieșele de 250 Lei. Dunărea artera Europei Centrale. Livrările tehnice germane.

Importanța orașelor.

Românul transilvănean nu a fost întemeietor de orașe ca străbunii săi Romanii, cari în fiecare teritoriu ocupat fondau orașe cari mai târziu au devenit celebre.

Traiu pastoral de multe secole pe cari Românul a trebuit să-l ducă, nu i-a dat răgaz să se stabilească în comunități orășenești ca străinii cari trăiau în mijlocul nostru. El era în multe privințe un ilegal desmoștenit pe propria sa glie. Ba chiar și accesul său la aceste orașe era legat de multe piedeci.

Lipsa aceasta de orașe românești și întemeiate de Români, a avut o influență nefastă asupra dezvoltării noastre culturale, politice și economice. La alte popoare din vremuri străvechi existau orașe drept centre de cultură, comerț și industrie. Popoare întemeietoare de orașe au fost în vechea antichitate Babilonienii, Egiptenii, Fenicienii și Chinezii. În Elada antică s'au fondat republicile renumite orășenești ca Atena, Sparta etc. și nenumă-

rate au fost fondările de orașe și cetăți la Romani. Locurile acestea — de obicei fortificate contra agresiunilor — erau tot atâtea focare de progres cultural, economic și politic. Conviețuirea alor mii de oameni cu interese diferite a impus necesitatea unei reglementări metodice a relațiilor dintre ei. Astfel s'au pus primele baze ale administrației și justiției după cari apoi s'au reglementat și cele ale provinciei.

S'a reglementat circulația și comerțul. Cum progresul în cultură aduce cu sine trebuințe multiple, ca un traiu mai bun și îmbrăcăminte mai bune și mai frumoase, s'a deschis calea meseriilor și artelor. Familiile mai de frunte au început să aibe principiile și interesele lor speciale, cari le-au făcut să se grupeze conform acestora, formând partide economice și politice, cari se luptau între ele pentru obținerea egemoniei și conducerii în comunitate. S'a format astfel în aceste familii tradiția, simțul unei valori speciale, dând naștere patricianismului, nobilimei și breslelor. S'a dat naștere unei solidarități sociale care putea opune la nevoie o rezistență dâră pornilor ostile interne și externe.

Lipsa unor astfel de organizații la Români, i-a ținut în desagregare culturală și politică multe veacuri și i-a făcut pasibili de îndurarea multor agresiuni și opresiuni străine. Timpurile moderne

i-a găsit în situația aceasta de inferioritate. Rând pe rând ei au fost respinși din locurile cele mai cultivabile, și numai datorită vremurilor mai liniștite au putut să se scoboare din întăriturile și izolarea firească a munților, întemeind modeste sate și în locuri mai mănoase.

Dacă privim orașele din teritoriul etnic românesc, putem constata că — cu foarte rare excepțiuni — ele au fost întemeiate de străinii aduși sau infiltrați pe nesimțite în mijlocul nostru. Astfel se poate întâmpla ca străinul călător — de cele mai multe ori venind din interes economic — văzând orașele noastre, își face o idee de tot greșită despre compoziția economică, culturală și etnică a țării noastre. Toleranța și ospitalitatea noastră față de străinii infiltrați la noi, contribuie și mai mult la accentuarea acestei confuziuni. Industriașul sau comerciantul străin, care după natura lucrurilor își are legăturile sale cu orașul, judecă fără după aspectul care i se oferă și după oamenii cu cari are de a face. Astfel va fi cam nedumerit când orașele noastre le vede pline de firme nemțești, jidovești, grecești și ungurești, și numai rare ori i se va da ocazie să vorbească cu un industriaș sau comerciant român. Astfel se va putea întâmpla să cutreere fără cruciș și curmeziș, fără să cunoască măcar limba românească. Da da deci ușor crezare propagandei dușmănoase, care afirmă că țara aceasta nici nu e o țară românească, și dacă va ajunge acasă, va răspândi în cercul său de activitate această afirmațiune. Aceasta este o mare primejdie națională când mai mult ca oricând trebuie să fim în gardă față de bârfeli de această natură, deoarece toleranța noastră se consideră ca o slăbiciune.

În apărarea intereselor sale legitime lipsa de romanitate a orașelor a fost totdeauna o grea problemă pentru statul nostru. Faptul acesta, natural că era cunoscut de guvernele noastre și toate s'au ocupat de soluționarea lui. Aveam doară destule capete luminate cari vedeau clar dificultățile de înlăturat. Însă ceia ce ne lipsea, factor, care ca un fir roșu străbate politica noastră internă din ultimele două decenii, era nestabilitatea într-o direcție deja apucată. Numai în politica externă am rămas foarte credincioși și

consecuenți principiilor și foarte în paguba noastră. E adevărat, că romanitatea orașelor noastre nu era o problemă ușoară. Ne loveam de opoziție dârză, alimentată și din afară, dar mai ales ne loveam de inconsecvența și slăbiciunea noastră proprie, datorită în mare parte faptului că nu era cine să conducă o politică bine precizată în privința aceasta. De altfel toată structura noastră socială suferea de nestabilitatea guvernelor și continua schimbare a miniștrilor. S'a făcut socoteala că în decursul domniei regelui Carol II s'au perondat peste 200 de miniștri în diferite guverne, va să zică în mediu în fiecare an să schimbau 20 de persoane în guvern. Recordul acesta de fregolism administrativ țara a plătit-o foarte scump, fiindcă din toate programele enunțate de mulțori de persoane cu nume răsunătoare, nu s'a ales nimic.

Din încercările de românizare totuși am tras o învățătură, că anume pârghia trebuie pusă la crearea unei burghezii cu adevărat românești. Dacă în decurs de 20 de ani de când există România-Mare, s'ar fi lucrat cu patriotism și consecvență în această direcție, pozițiunea noastră față de evenimentele externe din ultimii ani, ar fi fost mult mai ușoară, și cu drept cuvânt am fi putut arăta adversarilor noștri, că nu numai țărănul român a reintrat în drepturile sale naturale de stăpân al solului pe care îl muncește, ci și meseriașul și negustorul român, care a fost alungat de stăpânirile din trecut prin șicane administrative și concurență neloială din pozițiile pe care le ocupa în orașe, sau a fost chiar împiedecat din capul locului cu forța de a se așeza în ele. Am fi putut arăta, că au trebuit numai delăturate piedecile artificiale puse în calea românizării, pentru ca meseriașii și comercianții români să-și poată cuceri spațiul vital de care au nevoie și la care are un drept înaintea tuturor venetnicilor. Dar neseriozitatea cu care a fost administrată țara a făcut ca toate reformele anunțate în cuvântări de frumoasă oratorie, să rămână, după cum spune Ecclesiastul din Sfânta Scriptură, numai „o deșertăciune și goană după vânt“. Așa nu se face administrație, și nici nu vom ajunge la niciun rezultat. Dacă se pune ca scop crearea unei

clase de meseriași și comercianți români în orașe, cari fac osatura burgheziei, atunci trebuie schimbat în primul loc planul de învățământ, care să pună în sfârșit o barieră serioasă nașterii unui proletariat intelectual, de altfel foarte primejdios pentru stat, fiindcă înglobează în sine elemente inteligente, cari pot ușor folosi cunoștințele și iscusința lor în mod conștient pentru scopuri subversive. Cu alte cuvinte surescena delat orașe și sate să nu se îndrumeze spre cariere biurocratice, bugetivore și neproductive, ci să îmbrățișeze cariere practice cari pot creia în timp relativ scurt baze de existență, neavând nevoie de studii teoretice, cari durează în multe cazuri până la un deceniu, peste bacalaureat. În timpul acesta un meseriaș sau comerciant, a trecut deja peste greutățile unui început de existență și e pe cale de a se înfiripa. Mână în mână cu pregătirea fineretului în noua direcție, trebuie să meargă grija statului ca prin instituții speciale de profesii și de credit să completeze și să călăuzească dezvoltarea începătorilor de meserie și să le înlesnească așezarea prin acordarea de împrumuturi pentru seule și material. Este fără îndoială o sarcină foarte grea și unde se cere în primul rând aceia ce ne lipsea până acuma: continuitatea metodei și stabilitatea persoanelor dela conducere. Fiindcă, dacă vrem să facem educație în o direcție, trebuie să cunoaștem caracterul și aptitudinile celor de educat, pentru ca în viața practică să le putem da acele situații cari sunt mai potrivite pentru personalitatea lor. Trebuie deci ca respectivii să fie mereu sub controlul aceluiași îndrumători mulți ani. La aceasta se cere și pentru persoanele dela conducere mult patriotism și bunăvoință și o abținere totală dela gheșefturi, părtinire și nepotism așa cu drag cultivate până acuma. Fi-va oare morala noastră socială în stare să producă astfel de oameni?

E. V.

Correspondența Visarion Roman - Gh. Barițiu.

(Urmare.)

49.

Mult Onorate Domnule!

A doua zi după primirea prețuitei D-voastre din 12 c. îmi veni săgetătoarea știre că mama mea a murit. Lăsați deci toate și uneori c'o parte a familiei, spre a-mi împlini trista și cea mai grea din toate datorițele: de a o petrece la mormântul udat de lacrimile noastre.

Nu vă mirați dară, că am întârziat atât cu darea răspunsului la scrisoarea D-voastră.

Am comunicat cu d-l B. laudabilul cuget al D-voastră în privința discursurilor istorice, și fără îndoială este de acord. V'a conchema zilele astea la o consultare confidențială în acest obiect pe câțiva din membrii comitetului și apoi se va pune însuși în corespondență cu D-voastră. A scris îndată despre aceasta d-lui președinte la Pesta.¹⁾

Decât dânsul e foarte ocupat acum cu congresul și membrii lui.²⁾ Eu îi zisesem, să vă chieime prin telegraf, a ține discursurile în Sibiu încă până e congresul adunat. Dar d-l B. zice totuși să mai lăsăm până după consultare.

În înțelesul stimatei scrisori din 3 ale curenteii trimit cu poșta de azi pe adresa „fabricii“ 50 exemplare din calendarul meu pe 1871. Vă rog a se vinde cu 50 cruceri exemplarul, mie a mi se trimite la timpul său peste tot 18 fl. 50 cr., iar 6 fl. 50 rămân rabat. La cazul că se vând mai puține rabatul se va socoti după anunțul publicat în ziare, adică 10 exemplare cu 4 fl. 50 cr. 25 exempl. = 10 fl. etc. Când s'ar mai putea trage și petrece și alte 50 exemplare s'ar compta după întreaga sumă vândută numai 35 fl., iar 15 fl. = 30% rabat. La Brașov eu n'am alți vânzători, dacă nu cumva a trimis cuiva Spreer,³⁾ care a luat până acum 400 exemplare.

Binevoiți a primi asigurarea profundului meu respect.

Al M. On. D-voastră

devotat
Visarion.

Sibiu, 21 Octomvrie 1870.

50.

M. Onorate Domnule!

Am primit ieri scrisoarea D-voastră din 28 c. N'ași fi în stare a vă refuza nicio cercare pe lume, cu atât mai puțin un serviciu mic, cum ar fi facerea

¹⁾ Președintele Asociațiunii: *Baron Ladislau Vasile Pop.*

²⁾ Congresul național bisericesc ținut în Sibiu la începutul lui Octomvrie 1870.

³⁾ Librarul.

corecturilor lui Tacitus. O împrejurare însă, pe care și altcum voiam să v'o comunic, nu-mi permite nici-decum a primi acea sarcină.

Sub timpul Congresului, aflându-se aici și ambii Mocionești și fiind astfel la un loc noi toți fondatorii institutului de credit „Albina“, ținură în obiectul acesta mai multe consultări în ședințe formale. Cunosându-se, că soarta acestor institute depinde în linia primă foarte mult dela persoana Directorului, fondatorii „Albinei“ au voit din proprie inițiativă a se prea îngriji de persoana, care să îmbrace acest post și care are să fie negreșit sufletul întreprinderii. Pe mine nu m'au lăsat a lua parte la acele consultări. Dânsii adoptară principiul ca străin să nu primească,¹⁾ iar fiindcă Românii n'aveau încă nicăiri un om pregătlt pentru astă treabă, să vedem și să ni-l facem. Tocmai din motivul acesta află ei cu cale a se îngriji în astă privință de timpuriu. Considerând Domnii fondatori cu multă bunăvoință că eu fui norocosul de-a avea ideea înființării amintitului institut, eu, care le-am compus statutele și carele de 1½ an acum cuget zi și noapte asupra punerii în lucrare a acestei întreprinderi, ~ considerând mai departe că dela eșirea mea dela Banca „Transilvania“ imi țin un instructor cu plată pentru învățarea contabilității și că ast mod a-și fi început cualificarea mea, cum și din alte considerațiuni, imi făcură prea marea onoare: de-a mă alege de viitor director al acelu institut. Mă îndatorează însă a pleca cum mai curând la Viena, a petrece acolo cel puțin două luni, cercetând institutele de acolo de felul acesta și studiind bine întreg organismul lor. Călătoria și petrecerea acolo să o fac pe spesele fondatorilor, iar când se vor aproba statutele pe spesele institutului. Așa eu sunt ocupat cu punerea trebilor mele la cale pentru o absență mai lungă. Mocioniștii țin aprobarea statutelor ca a-mână²⁾ și pentru scopul călătoriei mele la Viena imi vor sta într'ajutor prin cunoscuții și prin influența lor.

Sună cam comic, că statutele nu sunt aprobate și directorul e și ales; însă în cazul aprobării prevederea aceasta o să prindă foarte bine.

Asta e unica cauză pentru care nu mi-e cu putință a primi corecturile la Tacitus.

Boerescu³⁾ din România a scris la banca „Transilvania“, ca să-i dea informațiuni adevărate despre purtarea lui Adolf Worell în Sibiu, și peste tot în Transilvania, deoarece el vrea să înființeze în România un institut de asigurare românesc. Iată ideea mea, ce v'o împărtășisem de mult. Mă temeam eu că bleste-

¹⁾ La conducerea băncii „Albina“.

²⁾ Sigură,

³⁾ V. B. Boerescu, juriconsult și om de stat (1830—1883) — fost ministru de justiție și de externe, A încheiat la 1873 o convenție comercială cu Austria-Ungaria.

matul acela va face încercări de înșelăciune și pe acolo. Banca „Transilvania“ a fost apucat de i-a fost dat un atestat bun, numai să scape odată de el; acum ea nu mai poate scrie de el și rău. Vă rog însă, să aveți bunăvoință a scrie pe la cunoscuții D-voastră din București despre omul acela, ca să nu apuce a înșela poate mai greu ca aici, și pe Românii de acolo. Dacă n'au oameni de ai lor, să aducă mai bine pe oricine altul dela Viena, ori Germania, numai de el să se ferească. Nimeni nu știe mai bine decât noi, ce om periculos și înșelător rafinat este W. Cu Krafft n'am vorbit încă, fiind dus într'o călătorie.

Primiți asigurarea stimei mele.

Al D-voastră

devotat
V. Roman.

Sibiu, 30/10 1870.

51.

Mult Onor. Domnule!

Dacă n'ați făcut încă alte dispozițiuni în privința corecturii opului lui Tacitus, ce ați dat a se tipări aici la Krafft, atunci vă recomand pe bibliotecarul Asociațiunii noastre d-l Ioan Maxim de aici, cu care(le) am vorbit astăzi și care primește bucuros acest lucru. Dânsul este între altele și profesor de limba română la gimnaziul săsesc de aici și are de prezent sub tipar, în editura lui Spreer, o gramatică română pentru germani. Este deci omul care se ocupă binișor cu limba și literatura noastră și așa, se poate încredința fără de nicio grijă atare lucrare. I-am spus că va primi 50 cruceri de coală, și este pe deplin mulțumit. Krafft zicea azi către mine, că pentru mai bună siguranță ar dori, ca corectura I să o citească corectorul său, un jurist român deprins bine cu asemeni lucrări, ~ care îngrijește, mi se pare, și de corectura foii lui Cipariu,¹⁾ ~ ca o a doua corectură să o facă Maxim. Atunci ar fi a se plăti fiecărui 50 cr. = 1 fl. de coală pentru corectură.

* Maxim însă e în stare a face întreaga corectură ~ Domnia Voastră dispuneți acum cum veți afla mai bine și aveți bunăvoință a scrie lui Krafft, ca să se știe orienta. Ași dori ca înainte de plecare să văd pusă la cale treaba aceasta.²⁾

Directorul băncii „Transilvania“ a propus într'una din ședințele Consiliului reducerea leii lui Ilie...

Plecarea mea va urma peste o săptămână.

Al. M. On. Dv.

devotat
Visarion.

Sibiu, 15 Noembrie 1870.

¹⁾ Arhivul pentru filologie și istorie.

²⁾ A corecturilor.

52.

Mult On. Domnule!

Am sosit aici d'abia Dumineca trecută. Am silit a petrece la Pesta o săptămână, ca să dau în urma statutelor; fiindcă astăzi lăsarea pe alții e amăgitoare.

Epistole mi se pot adresa „Hotel zum weissen Wolf“ ori și pe adresa Szilasy)

Eu voi petrece aici până către Februarie v. Dacă cumva ocaziunea asta se poate și va folosi, ca să contribuim, fie și numai cât un grăunte de muștar, la cauza noastră comună principală, atunci vă rog a dispune de mine. Operatul proiectat încă de prin 1868,²⁾ n'a văzut nici până azi lumina zilei. H. imi spuse însă acum în Pesta, că este gata; are să-i facă numai concluziunea. Pentru întârziere pare-mi-se vom fi recompensați prin excelența compozițiunei. Ei bine, dați-i barem acum o formă oarecare și să se tipărească. H. stă acum cu el, gata la dispozițiune.

Apoi broșura lui Badeovitz din Lipsca. Il cunosc mi-a fost profesor de gimnastică; am de cuget să-i adresez câteva șire de aici.

Primiți asigurarea stimei mele.

Al M. O. Dv.

devotat
Visarion.

Sibiu, 8 Decembrie 1870.

53.

Mult Onorate Domnule!

Sibiu 17 Mai 1871.

Mă ertați că am întârziat cu răspunsul la prețuietele două scrisori din 17 și 13 ale curente. Acele mă găsiseră adică în mijlocul unor ocupațiuni pe cât de grele, p'atât de urgente. Și ca să fiu deplin scuzat, permite-mi a le aminti pe scurt:

I. Din partea Comitetului Asociațiunei transilvane.

- a) Cu compunerea unui apel către toți Românii pentru a contribui la fondul de Academie;)
- b) Cu compunerea unei cereri către Ministerul de culte pentru exoperarea unei sume din cutia statului spre același scop;
- c) Cu conciperea a două rechizițiuni către Asociațiunile din Arad și Cernăuți în același obiect.

II. Din partea Comitetului reprezentanței generale a fondului scolastic grăniceresc cu compunerea:

- a) a protocolului ședinței adunării generale ținută aici zilele acestea;

1) Profesorul Grigore Szilasy (1836—1877).

2) Memorandumul.

3) Academia de drepturi, inițiată de Asociațiune în 1870.

- b) a trei reprezentanțiuni către Minister și Pechi Vodă pentru predarea fondului, aprobarea alegerii de președinte, subșternerea protocolului adunării generale etc.

III. Din partea mea:

cu compunerea unei contradecarațiuni la festivalul din Brașov, expediată astăzi la ziarul „Albina“ la Pesta. Iertați că le 'nșirai pe toate, fiindcă imi pasă foarte mult să fiu justificat deplin în privința trăgării răspunsului, care între alte împrejurări ar fi cu tot dreptul neiertat.

Dar, cum vei binevoi a vedea, numai cu răspunsul *în scris* am întârziat, iar nu și cu răspunsul *în faptă* la cele două, prețuite scrisori ale D-stale. Căci încercările mele de-a decopia și la Sibiu „înfrățirea brașovenească“ s'au în 12 vânturi, iar contradecarațiunea mea s'a făcut...!

Numai capul răutăților din Brașov se află în Sibiu, nu însă și partida lui.) Cum bine știți din trecut, agitațiunile lui politice și mârșave nicăiri n'au prins mai puțin ca în Sibiu și ținut. Cauza încă o știți. Iar cât pentru anumiți oameni ca Doctorii Răuciu și Borcea, cari așa zicând stau în solda lui, s'au declarat mai întâi și categoric contra unui act de „înfrățire“ în Sibiu. Atunci ce mai putea spera mai departe.

Ar fi poate de interes să-ți înșir în detaliu toată istoria acelor încercări, însă ar trebui atunci să fiu foarte lung. Trecând la a doua scrisoare a D-stale, confirm primirea celor 12 fiorini și vă rog a dispune să mi se trimită calendarele nevândute, ca să pot împăca pe alții cari le mai cer și a primi mulțumita mea pentru interesul ce ai arătat în acest obiect, ca o nouă dovadă de bunăvoință D-stale față de mine.

Casele comerciale cari escomptează aici în Sibiu (rimesse) sunt următoarele: S. F. Thalmajer, Paul Nendewich, I. B. Kabdebo(u) și banca „Transilvania“ la aceste case se pot așa dar esconta polițe de piață aici pe loc. „Cu ce fel de procent?!“

Aceasta atărnă mult dela creditul acceptantului; cu cât acela e mai mare cu atât mai mici sunt procentele și viceversa. Iar casa cea mai solidă ce v'o recomand în astă privință și care e în naștere încă este „Institutul de credit și de economii „Albina“.

Librării din Sibiu nu-și au nici unul din ei firmele lor protocolate, iar dintre tipografi numai Krafft și doară Drottloff.

„Ce am făcut cu statutele?“ Noi amândoi peste tot suntem astăzi în mare restanță cu corespondența. Ar trebui iarăși să te supăr cu un răspuns cu cel puțin trei coale bune, când ași vrea să-ți răspund deplin. O frumoasă istorie are aceea întreprindere și peste tot foarte instructivă. Decât eu m'am sacrificat

4) Diamandi Manole adversar al politicii pasiviste. Devotat al lui Șaguna.

mai prea mult pentru dansa. Altul, crede-mă, ar fi dat-o d'atunci de 100 de ori d(racului) și aici cred că mai bine va fi să-ți spun numai starea lucrului actuală. După ce Ministerele cu mare anevoie și-au dat consensul lor, statutele se vor subșterne săptămâna viitoare Maiestății Sale spre sancționare și cred că mult într'o lună de zile le vom avea la mână cu aprobarea definitivă, spre a putea pași în public c'un program, respectiv, apel, pe care îl am gata concipiat cu trei luni mai înainte și primit de toți fondatorii. De când m'am reîntors dela Viena, am mai făcut o călătorie la Pesta în astă cauză, chemat fiind de Al. Moc. în privința unor noi modificări ce le pretinde guvernul. Peste tot schwere geburt. Dar v'asigurez, nu voi odihni mai înainte de a vedea lucrul înființat coste orice.

Apoi în privința filialei dela București a băncei „Transilvania” îmi știți părerea.

Un fapt al acestei convicțiuni este institutul „Albina” și într'atâta banca „Transilvania” a făcut fără voia și conștiința ei un mare bine Românilor.

De aici se poate vedea că eu am fost în contra unei filiale la București, în care privință am și lucrat din Viena prin un nepot a lui I. C. Brătianu. Intr'aceea s'a mai născut și „Dacia” și așa filiala din București ca și de încercările de înfrățire în Sibiu, — s'a ales nimica. D-lui Măcelariu i-am spus părerea mea franc din capul locului.

Acum, vesel pentru reîntarea raporturilor de mai înainte cu Domnia Ta, sunt cu profund respect.

Al mult On. D-voastră

devotat

Visarion.

Sibiu, 24 Mai 871.

(Va urma).

Din Nordul Transilvaniei.

Politica de credit.

- Jaloanele sale pentru sate -

Vremurile și evenimentele excepționale pe cari le străbătem obligă pe toți conducătorii cooperativelor de credit, ca și pe aceia a băncilor, să supună unei serioase reexaminări normele pe cari le-au socotit bune și pe cari le-au aplicat până mai ieri la acordarea împrumuturilor.

Războiul imprimă vieții economice un caracter febril, care se manifestă pe de o parte, în nesiguranța zilei de mâine, de altă parte, în încordarea la maximum a tuturor forțelor productive, paralel cu procesul de enorme distrugerii și consumări de bunuri, care, apoi, la rândul său, chiar și fără nicio măsură inflaționistă, duce la o urcare din ce în ce mai accentuată a prețurilor tuturor mărfurilor ce nu mai pot ține

pas cu nevoile de consum, adică ce nu se mai pot produce în cantități suficiente.

Nesiguranța poate îndemna firile prudente la o restrângere a creditelor. Este o greșală de optică în scrutarea stărilor de azi, pentru că riscurile sunt aceleași dacă o instituție își teaurizează fondurile, ca și dacă le împrumută clienței sale, fără a mai insista asupra faptului că prin teaurizare își neagă menirea și-și înstrăinează clientela.

Ce trebuie însă să reținem din factorul „nesiguranță” este ca instituțiile, mai ales cele cari dispun de multe fonduri lichide și numai de puține realități (în mod principal, imobile) profitând de experiența financiară a trecutului războiu, să se îngrijească, în măsura în care nu-și primejduiesc lichiditatea necesară, și de plasamente fixe, cum ar fi cumpărare de local, plasarea fondurilor de pensii în case, păduri, etc.

Urcarea prețurilor mărfurilor crează o abundență de numerar la toate clasele producătoare, iar consecințele fenomenului, din punct de vedere bancar, sunt o mai ușoară achitare a datoriiilor contractate și o dezvoltare a spiritului de întreprindere. Spiritele active sunt stimulate la muncă și îndrăzneală.

Acum a sosit momentul ca, fără a mai aștepta eventuala intervenție a legiuitorului, să se purceadă la lichidarea portofoliului convertit — balastul penibil al cooperativelor de credit și al băncilor noastre, — căci, cu oarecare măsuri de constrângere aplicate debitorilor mai recalitranti, cu propagandă stăruitoare, cei mai mulți debitori pot fi determinați la achitarea datoriiilor convertite, sau cel puțin la transformarea acestora în datorii obișnuite.

Relativ la normele unei politici de credit potrivite vieții economice de azi și mâine, vom restrânge discuția la problema creditului rural, cel urban sau privind comerțul și industria având alte caractere și alte soluții. Ne vom ocupa, așa dar, numai de problema creditului la sate.

Stabilirea normelor unei bune politici de credit este necesară, nu atât pentru că ne-am preocupa de siguranța sau rentabilitatea plasamentelor, cât pentru a face ca fondurile reduse ale instituțiilor noastre, să primească o întrebuințare optimă din punct de vedere economic.

Problema creditului, așa cum se pune astăzi, depășește cadrul vechiu al normelor de siguranță și rentabilitate bancară. Rentabilitatea este și așa limitată, în materie de credit rural, de plafonul dobânzii legale, iar în ceea ce privește siguranța plasamentelor, nu e vorba să neglijăm acest capitol de politică bancară, ci, respectându-l, să ne preocupăm de o direcție a creditelor în direcția întrebuințării lor cât mai folositoare.

În trecutul mai îndepărtat, înainte de războiul mondial, creditele la sate s'au acordat mai ales pentru

cumpărări de pământ; mai recent, după războiu, băncile, urmărind în mod principal rentabilitatea operațiunilor, s'au îndepărtat de sate, dela conversiunea datoriiilor aproape cu totul, iar cooperația de credit românească, tânără și plâpândă, a avut o politică de credit oscilantă.

Astăzi operațiunea favorită altădată — aceea a împrumuturilor pentru cumpărări de pământ — și-a pierdut mult din importanță. Reforma agrară și procesul de naturală lichidare a marilor averi rău gospodărite au redus la minim imobilele ce se oferă spre vânzare. Și acel minim care a rămas, cunoaște acum toată seria restricțiilor oficiale: cercetări și autorizații militare, administrative etc. De altă parte nu există interes economic să încurajăm orice transacții imobiliare dintre țărani noștri, transacții, cari de obicei se încheie la prețuri exagerate și apasă pe urmă asupra gospodăriilor cumpărătorilor. Natural, sunt și transacții ce merită să fie încurajate, spre ex. acele cari urmăresc un scop similar comasării. În Germania, bunăoară, sub influența restricțiilor aduse liberei circulații a imobilelor, împrumuturile pentru cumpărare de pământ sunt socotite deja ca neproductive.

Acei cari urmăresc istoria economică știu că pentru noi capitolul extinderii averilor imobiliare țărănești este quasi — încheiat; problema actuală este mărirea rentabilității gospodăriilor rurale prin investiții chibzuite și muncă pricepută. Mai mult: urmărirea mării rentabilității gospodăriilor rurale în acele compartimente cari, după cea mai bună prevedere, prezintă șanse pentru o bună și cât mai durabilă conjunctură.

Urcarea prețurilor produselor țărănești crează o conjunctură bună, în timp de războiu, în toate compartimentele. Totuși în ceea ce privește cultura cerealelor, se prevede că această conjunctură nu va fi de lungă durată. Apariția cerealelor rusești și americane pe piața europeană îi va fi fatală. Ramura creșterii vitelor, prezintă în schimb mai multe șanse de bună și durabilă conjunctură. La fel și valoarea pădurilor.

Deci, după cea mai bună chibzuială, se pare că se recomandă toate acele împrumuturi cari vor servi la mărirea randamentului producției agricole și în special în acele sectoare care prezintă șanse de conjunctură prelungită. Aci intră împrumuturile pentru procurare de vite, unelte agricole, edificii de natură gospodărească, semințe, noi ramuri de producție etc. Va trebui să cumpănim dacă investiția proiectată servește producția și dacă proiectul solicitantului este conceput pe baze sănătoase. Controlul întrebunțării împrumutului este indispensabil.

O bună politică de credit reclamă pentru clientela rurală acordarea împrumuturilor nu numai pe

termen scurt, ci și pe termen mijlociu și lung. Împrumuturile pe termen scurt pot servi cel mult pentru acoperirea nevoilor de capital rulant. Au avantajul că îndeamnă la amortizări rapide și disciplinează debitorii, asigurând în același timp lichiditatea instituțiilor creditoare, dar sunt costisitoare pentru debitori prin cheltuielile de preschimbare, drumurile ce trebuie să le facă și nu încurajează la investiții de lungă durată.

Guvernul maghiar a prevăzut în anul acesta suma de 50.000.000 penghei pentru împrumuturile pe termen mijlociu ce se vor distribui prin OKH = centrala cooperativelor de credit și prin instituția creditului agricol (Országos Földhitelintézet). Durata prevăzută pentru amortizarea împrumuturilor dela 2 la 15 ani; variațiile în funcție de situația debitorului și caracterul investiției. Împrumuturile vor fi ipotecare. Scopurile admise: mărirea producției agricole, împăduriri, sădări de pomi fructiferi, cumpărare de mașini agricole, procurare de îngrășăminte artificiale, construirea de edificii gospodărești, mărirea stocului de vite etc. Se acordă maximum 50.000 penghei de persoană și maximum 10 ori venitul net după cadastru (excepțional până la 20 ori), cu ipotecă rangul I. Dobânda minimum $4\frac{1}{2}\%$, normal cu $1\frac{1}{2}\%$ peste scontul Băncii Naționale Ungare.

Intru cât fondurile instituțiilor noastre sunt modeste, va trebui să încercăm ce ne stă în putință, pe de o parte ca, în interesul său propriu, clientela românească să adopte concepția franceză a plasamentului variat (averea împărțită în bunuri de natură diferită, între cari și un permanent disponibil bănesc la bănci) și să-și păstreze banii disponibili la băncile și cooperativele românești, iar de altă parte să avem în vedere la acordarea împrumuturilor nu numai averea solicitantului, ci și valoarea sa personală ca om, calitățile sale, care constituie în sine cel mai de seamă capital. Numai așa vor putea primi împrumuturile acordate întrebunțarea optimă.

ARTUR ANDERCO

dir. băncii „Maramureșana”.

(Din „Tribuna Ardealului”).

CRONICA.

„Frigor” este numele unei noi societăți înființate în București. Scopul societății este industrializarea poamelor, legumelor, cărnurilor și altor produse agricole, precum și comerț cu aceste articole. Capitalul este de Lei 3.000.000 — Cei mai mari acționari sunt dnii Edwin Hofer cu Lei 600.000 —, Iosif Hierl cu 500.000 — Lei și Mihai Lutsch cu 500.000 — Lei. Toți din București.

Credit excepțional pentru Ministerul de Finanțe. În nex cu retragerea din circulație a monetelor metalice și emiterea altor monete, s'a deschis Ministerului de Finanțe un credit de 102.517.914.

Viitorul petrolului nostru. În „Monitorul de Petrol Român” a apărut un articol scris de directorul ministerial Dr. Neubauer în care se fac unele speculațiuni asupra viitorului nostru regim petrolier. În acest articol se spune, că în noul spațiu economic european, cel mai mare consumator al petrolului românesc va fi Germania. Deja de acum capitalul german a început să înlocuiască pe cel francez și englez. Fără îndoială, că industria română de petrol va putea avea o bază de existență numai în o nouă Europă, condusă de puterile axei. Configurația aceasta va asigura producătorilor beneficii modice, deoarece se va stabili ca principiu, că un import de petrol străin în noul spațiu numai atunci să aibe loc, dacă petrolul european nu va fi suficient pentru îndestulirea consumului. Va fi deci necesar, ca petrolul român să fie scutit de concurență în această privință, față de țări unde exploatarea petrolului să face în condiții tehnice mai favorabile.

Uzinele Malaxa. „Societatea Germano-Română pentru industria și comerțul fierului” a preluat în arândă Uzinele Malaxa trecute nu de mult în patrimoniul Statului. Transacțiunea a fost publicată în Mon. Of. din 7 crt.

Piese de 250 Lei Conform unui decret-lege apărut în Mon. Of. circulația pieselor de 250 Lei s'a redus cu un miliard Lei. În locul lor s'au emis bilete de bancă á 100 Lei. Monetele mai circulă până la 31 Decembrie a. c.

Dunărea, artera Europei Centrale. În săptămâna trecută d-l ministru C. Bușilă a arătat în conferința obișnuită a presei, importanța Dunărei ca arteră principală de comunicații. Ea constituie legătura naturală pe apă între Europa Centrală, România și Orientul apropiat.

Pe teritoriul românesc statul face tot posibilul ca prin lucrări potrivite de amenajare, să obțină un calaj suficient chiar și pentru vapoare de mare.

Dunărea necesită lucrări continue de întreținere, deoarece atât malurile, cât și albia râului sunt supuse

la schimbări importante, datorită când secetei, când revărsărilor periodice.

Una dintre cele mai arzătoare probleme a reglării Dunării este strâmtoarea dela Porțile de Fier, care nu mai corespunde traficului modern și ar trebui lărgită și adâncită. Este o mare problemă tehnică împreună cu mari cheltuieli. Ea mai are și relații politice cari numai cu concursul României se pot rezolva. Dar Dunărea în sectorul acesta nu constituie numai un obiect de circulație, ci și un izvor de energie. Prin exploatarea rapidurilor s'ar da industriei o forță motrice considerabilă.

Lucrările de dragaj din canalul Sulina sunt numai un expedient provizor, dat fiind faptul că în urma imenselor cantități de nămol pe cari Dunărea le depune aici, întreținerea acestui canal e foarte costisitoare. Deci s'a hotărât amenajarea canalului Sf. Gheorghe, pentru vapoarele maritime, ca ducând cea mai mare cantitate de apă din Dunăre în mare. Lucrările acestea consumă toate taxele de export pe cari Comisia Dunăreană le încasează pentru întreținerea comunicației cu marea.

În scopul unui trafic mai intensiv care se întrevide pentru viitor, guvernul plănuiește lucrări extinse și un program unitar de realizare.

Livrările tehnice germane pentru agricultura noastră arată următoarele cifre până la finea lui Septembrie a. c.: 951 tractoare, 1000 pluguri pentru tractoare, 3165 mașini de sămănat, 29.212 pluguri cu tracțiune animală, 3820 grape, 560 treerătoare, 700 cositoare, 207 batoze, 150 selectoare, 60 prese de fân. Aceste aparțin primei comenzi mari făcute în Germania. Se duc tratative pentru o livrare și mai mare.

MAȘINI DE SCRIS

Cu prețul original la

Librăria „Dacia Traiană” S. a.

Sibiu - Piața Unirii 7 - Telefon 168